

Beslöjad reträtt visar:

Näringslivets fondutredare ståndaktiga

Erik Åsard är inte helt glad över den behandling jag gav hans bok om löntagarfondsutredningen i SAF-tidningen för några veckor sedan. Han har emellertid sig själv att skylla.

Låt mig först bemöta de angrepp Åsard gör mot mitt sätt att skriva och argumentera.

1. Åsard beklagar att jag i huvudsak inte kommenterat annat än hans redogörelse för näringslivets ställningstaganden. Men jag bredde inte ut mig på ett helt uppslag i SAF-tidningen för att recensera en bok. Min uppgift var att korrigera en missvisande framställning av ett skeende, där jag var meddelaktig och medansvarig.

2. Jag styrkte min kritik mot Åsards version genom att citera ur interna PM från samma period och uppräta i det sammanhang Åsard behandlar. Det här är känsligt för Åsard och hans formuleringar tappar alldeles stilen när han talar om "gamla PM som inte lägger något nytt till sakfrågan". Inkonsekvent nog klagar han i nästa mening över att han inte fick ta del av dem när han intervjuade mig!

Interna dokument

Dessa interna PM citerade jag utförligt just med tanke på Erik Åsard och hans kolleger. De om några borde inse värdet av sådana dokument till skillnad från påståenden konstruerade i efterhand och i andra syften. Men på Åsard låter det som om de inte vore värt värda; annat är det med artiklar i Veckans Affärer – det är pålitliga källor, det! Åsards tongångar imponerar inte, för att uttrycka sig milt.

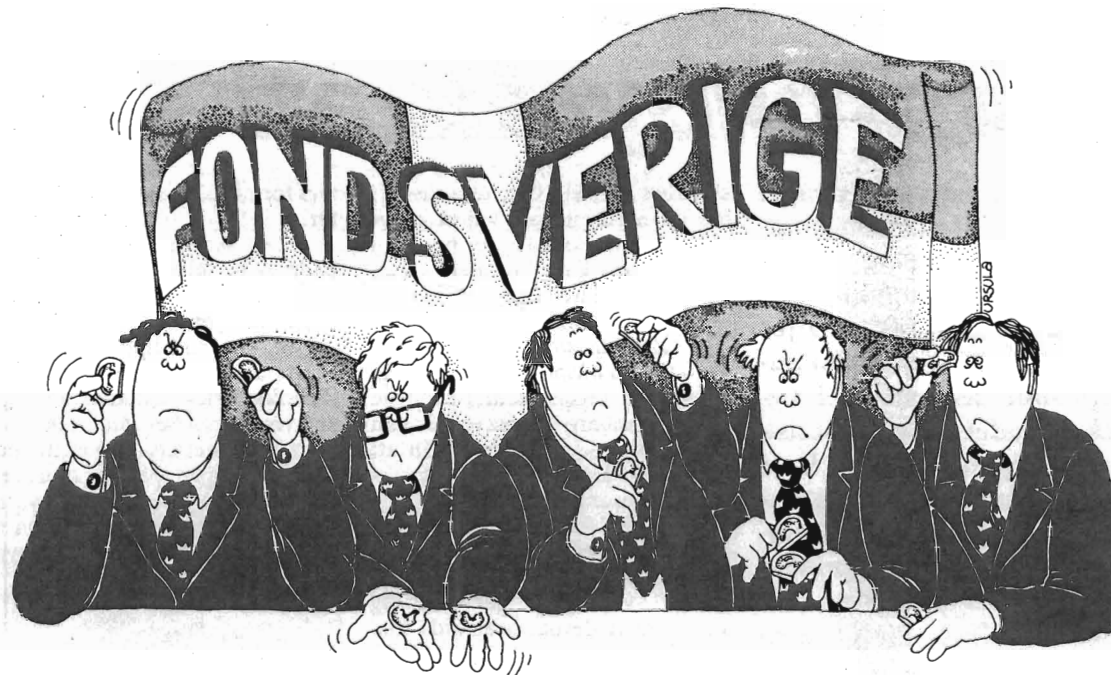

Illustration: Ursula Wilby

Min vägran att lämna ut interna dokument vid intervjutillfället i september 1983 var för mig självklar. De uppgifter jag hade inom SAF som ansvarig tjänsteman för fondfrågan förutsatte fullständigt förtroende. Interna dokument har jag aldrig betraktat som min disponibla egendom och detta ansvar anser jag inte upphöra efter några år (jag citerade dessa PM i min artikel först efter tillstånd av Olof Ljunggren).

Men visst skulle jag övervägt att med vederbörligt tillstånd överlämna samma information om Erik Åsard återkommit till mig efter intervjutillfället och muntligt eller skriftligt presenterat sin hypotes om näringslivets agerande i fondutredningen. Så skedde aldrig och tydligen fick ingen annan före-

trädare för näringslivet den chansen heller, inte ens Erland Waldenström, som tillmötesgått Åsard med skriftligt material.

I förordet till sin bok nämner Åsard dem som fått lämna synpunkter på grundval av manusutkast eller kortversion. De är Allan Larsson, Rudolf Meidner och

Berndt Öhman resp "deltagare i seminarium vid Arbetslivscentrum" med opponenten Per-Olof Edin i spetsen? Varför denna ensidighet i kontakterna i bearbetningsstadiet? Det var ju att bädda för det slags feltolkningar som Åsard råkat ut för.

3. Åsard tycker slutligen att jag är insinuant när jag anser att hans missvisande framställning i fråga om näringslivets agerande kastar en skugga av tvivel över hans övriga tolkningar i boken. Det är oseriöst att skriva så, menar han.

Nils Henrik Schager bemöter här Erik Åsards invändningar mot behandlingen av boken "Kampen om löntagarfonderna" i Schagers artikel i SAF-tidningen nr 18.

I så fall tvingas vi alla att ständigt vara oseriösa, även vid bedömning av forskningsresultat. Sammanställer någon ett stort material och information från en mängd håll är det sällan möjligt att detaljkontrollera allt: det skulle förutsätta att hela arbetet gjordes om från början. Tilltro till resultatet är nästan alltid beroende av förtroende för tillvägagångssättet. Upptäcks brister i de delar man kan kontrollera, påverkar det förtroendet för de delar man inte kontrollerat.

Min kritik av Åsard står på stabila fundament och jag är beredd

att försvara den inför ett forskarforum, om så erfordras. Men det finns en invändning av allmän karaktär som Åsard riktar mot mig och som tar upp merparten av hans artikel, nämligen att jag läser in annat i bokens text än vad som står där. I själva verket är Åsards artikel huvudsakligen en "läsarens vägledning" till avsnittet "Näringslivet och fonderna" i hans bok. Som sådan är den lika intressant som häpnadsväckande.

Delikat

Den är intressant, för vad Åsard nu säger är att han *inte* uttalat sig om kompromissbenägenheten hos näringslivets företrädare, att uttrycket "dialog" som han använt betyder vilja till öppet samtal men *inte* implicerar kompromissvilja och att den interna diskussionen inom näringslivet gällde "delikata överväganden" avseende "vilken strategi man skulle välja för att föra fram den egna linjen och slå vakt om företagsamhetens intressen".

Men det är häpnadsväckande, när Åsard påstår att detta är vad läsaren får ut av sidorna om "Näringslivet och fonderna". Åsard stoltserar med den metodologiska finessen att kunna skildra parternas "strategiska" bedömningar helt åtskilda från deras ståndpunkter i sak. Jag tycker det är en onaturlig och steril ansats, som bara

kan leda till en oklar analys och Åsards resultat bekräftar detta omdöme.

Samförstånd

I själva verket är det svårt att tro att Åsard så saknar känsla för ordens betydelse att han kan skriva ett avsnitt som enbart handlar om strategiska bedömningar och diskussionsklimat på det sätt han gör.

De ständigt återkommande uttrycken om de samförståndsbenägna, de militanta (med varianter) som befinner sig i en tidvis dramatisk inre kamp om det avgörande inflytandet över näringslivets linje, intar dessa falanger alltså samma orubbliga ståndpunkt i sak? Vad kännetecknade i så fall "de samförståndsbenägna"? Att under belevade former hyckla samförstånd med motståndaren för att vinna strategiska fördelar?

Det vore den konsekventa terminologin om man skall tro Åsards senaste utläggning av sin tidigare text. Men så använder han inte begreppet och ingen som läser hans bok kan tro annat än att "samförstånd" syftar på en benägenhet att söka en gemensam lösning i sakfrågan med motparten. Jag rekommenderar den intresserade att själv läsa Åsards text och bilda sig en uppfattning.

Erik Åsard har försatt sig i en knipa. Antingen har han, som han nu hävdar, velat skriva en ren strategistudie, skäligen ointressant annat än som akademiskt provstycke och av oförmåga misslyckats kapitalt med formuleringarna. Det är väl till föga tröst att jag då har anledning mildra något min inledande kritik. Eller också gäller formuleringarna i boken. Då kvarstår min kritik mot tendentiös och missvisande framställning.

Eller också har Åsard ursprungligen arbetat med den mer begränsade frågeställningen, upptäckt att det hela låtit tråkigt, irrelevant och utan läsvärde och piffar upp anrättningen med mer eggande formuleringar. Som jag framhöll i min första artikel tror jag behovet av att vara intressant är den avgörande orsaken till Åsards snedtramp i framställningen. Tyvärr är skadan inte helt reparerad genom den i slöjor invirade rättelse Åsard nu publicerat.

Wils Henrik Schager